

План-конспект тренінгового заняття з фінансової грамотності на основі використання методики Street Law
“Фінансові лайфхаки: як накопити на свою мрію?”

Юридична клініка	Юридична клініка Криворізького економічного інституту ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана»
Ведучі (розробники)	Викладач-куратор (Катерина Дацко), 2 студенти-консультанти юридичної клініки (Анна Неоднича, Ілія Гіоргадзе)
Мета	Підвищення фінансової грамотності молоді з питань управління власним бюджетом та раціонального використання фінансових послуг
Тривалість уроку	90 хвилин (заняття ділиться на 2 блоки, між якими передбачена перерва 10 хвилин)
Обладнання / методичні матеріали	Фліпчарт, ватмани, маркери, мультимедійний проектор, доступ до Wi-fi. Методичні матеріали: презентація, роздатковий матеріал (наведені у додатках)
Аудиторія / кількість учасників	Молодь віком 14 -18 років / 15-25 осіб

ПРОЕКТ USAID
«ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ»

I. Вступна частина	
Опорний конспект	Таймінг
<p>Доброго дня! Дякуємо, що стали учасником нашого інтерактивного уроку. Мене звати <i>(викладач-куратор представляє команду тренерів від Юридичної клініки та оголошує правила роботи протягом заняття)</i>.</p> <p><i>Тренер роздає учасникам картки (додаток А) та пояснює правило «піднятої картки» - в процесі обговорення учасники для надання відповіді піднімають картку.</i></p> <p>Тема нашого заняття присвячена мріям та бажанням, які мають матеріальну складову і отримати які можна шляхом їх придбання у відповідних постачальників товарів, робіт чи послуг. Наші бажання і коло інтересів знаходиться у динаміці, ми постійно ставимо собі нові цілі та мріємо про подорожі, нові гаджети, цікаве навчання або просто про нову сукню чи велосипед. Наша задача навчитись ставити і досягати фінансові цілі, використовуючи при цьому фінансові послуги та правильно плануючи свої витрати і доходи. Тому сьогодні ми з Вами з'ясуємо, які є плюси та мінуси фінансових послуг і на що слід звертати увагу під час користування ними.</p> <p>У межах нашого заняття ми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сформуємо загальне розуміння про власний бюджет та фінансовий план, як інструмент для формування заощаджень 2. Визначимо основні правила користування фінансові послугами та як їх можна використати для наближення до своєї мрії. 	2 хвилини
БЛОК 1 (55 хвилин) «ЯК ВИТРАЧАТИ МЕНШЕ»	
1.1. «Фінансовий план» або «Як не спустити всі кошти на Латте? (Презентація – додаток Б)	
<p>Накопичити на свою мрію можна, використовуючи фінансовий план, який передбачає порівняння ваших доходів і витрат та визначення власного бюджету. Перевищення доходів над витратами є профіцитом бюджету, перевищення витрат над доходами називається дефіцитом бюджету.</p> <p>Існує декілька способів заощаджувати: 1. Витрачати менше. 2. Заробляти більше. Фінансисти рекомендують поєднувати перший та другий способи, адже це шлях до розвитку та покращення вашого добробуту. (СЛАЙДИ)</p> <p>Знову звернемось до порад фінансистів. 10 % від усіх своїх доходів рекомендовано направляти на заощадження, тоді ви зможете накопичувати. Для цього потрібно скласти перелік усіх своїх доходів і не забувати відкладати щоразу при надходженні коштів, 10% від суми.</p> <p>Для того, щоб вам було легше та цікавіше слідувати за своїми доходами і витратами можна використовувати мобільні додатки для заощаджень, які наведені на СЛАЙДІ.</p>	3 хвилини

Є ще один спосіб, який назвемо «Принцип Латте» (СЛАЙД). Його суть полягає у тому, що ви визначаєте той вид витрат (вартість товарів, робіт, послуг), від якого ви можете відмовитись і підраховуєте скільки коштів можете заощадити за рік, якщо будете відкладати цю суму регулярно. До прикладу, за рік, не купуючи каву у кав'ярні можна накопичити на каво машину. А тепер давайте опрацюємо принцип Латте на практиці.

Завдання по групам «Принцип Латте»

Група розподіляється на дві команди.

Завдання: Використовуючи принцип Латте, визначте 3 види витрат (товар або послуга), які ви регулярно здійснюєте і від яких можете відмовитись для створення власних заощаджень. Проведіть розрахунок власної економії на рік та занесіть у фінансовий план. *(Фінансовий план роздається командам. Додаток В).*
Тривалість роботи у групах 5 хвилин / представлення напрацювань + обговорення до 10 хвилин).

ОБГОВОРЕННЯ. Команди презентують свої фінансові рішення. Обговорення проводиться за двома основними питаннями: Чи було складно визначити статті витрат? Чи важко буде відмовитись від цих витрат у реальному житті, що стримує? Також проводиться аналіз додаткових можливостей заощадження, наприклад податкова знижка на навчання, більш вигідні тарифи на мобільний зв'язок, поштові витрати тощо та визначаються витрати від яких не варто відмовлятися ні за яких умов (відвідування лікарів, якісне харчування, навчання)

15 хвилин

2. Фінансові послуги: правила користування

Наблизити вас до вашої мрії можуть також фінансові послуги, які пропонують фінансові установи. Але в процесі використання цих послуг важливо не забувати про основні правила, які має знати кожен споживач фінансових послуг, адже пропозиції фінансових установ суттєво різняться, і слід зважено приймати рішення щодо вибору того чи іншого варіанту.

ПИТАННЯ ДО АУДИТОРІЇ: *Які послуги називаються фінансовими?*

Учасники відповідають за правилом «піднятої картки». Ведучий записує правильні відповіді на фліпчарті.

За результатами обговорення на фліпчарті мають бути вписані основні види фінансових послуг, які допомагають заощаджувати та досягати власної мрії: кредити, депозити, інвестиції.

7 хвилин

2.1. Споживчий кредит

ПИТАННЯ ДО АУДИТОРІЇ: Чи виникало у вас бажання купити щось у кредит або взяти у «розстрочку», для того щоб отримати бажану річ негайно? Як ви вважаєте кредит може допомогти заробити на свою мрію? *(потрібно пояснити, що кредити під розвиток бізнесу, за умови вірно складеного бізнес-плану, можуть стати засобом накопичення та розвитку власної справи).* Чи є різниця між кредитом

ПРОЕКТ USAID
«ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ»

АСОЦІАЦІЯ
ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК
УКРАЇНИ

та розстрочкою?

Учасники відповідають за правилом «піднятої картки», за потреби ведучий надає слово учаснику.

Кредити, які беруться на наші поточні потреби називають «споживчі кредити» **(СЛАЙД)**. Досить часто кредит дійсно може стати способом отримати бажану річ саме зараз або стати засобом для розвитку власної справи. Але перед тим як взяти кошти у кредит потрібно відповісти собі на декілька питань, адже кредит – послуга, яка має свою ціну.

Викладач фіксує на фліпчарті питання від аудиторії. Слід звернути увагу на наступні питання: Чи потрібна мені ця річ саме зараз? / Скільки коштує кредит (яка його річна процентна ставка)? / Чи зможу я повернути кредит за будь яких умов?

ОБГОВОРЕННЯ: Головні правила кредиту. **(СЛАЙД)**

Завдання по групам «Розумний кредит»

Учасники розподіляються на 3 групи: 1 група банкірів та 2 групи споживачів фінансових послуг. Тренер видає командам дидактичні матеріали.

Група банкірів: отримуює набір карток для формування кредитних пропозицій **(додаток Д)**, підказки для проведення переговорів **(Додаток Е)**

Задачі банкірів: 1. Сформувати три кредитні пропозиції для кожної групи споживачів (одна вигідна споживачу, дві порушують права споживача). 2. Провести переговори із споживачами, пояснити кожне слово кредитної пропозиції та переконати їх обрати кредит із більшою відсотковою ставкою та умовою, що порушує його права.

2 групи споживачів: отримують Пам'ятку позичальника **(додаток Ж)**

Задача споживачів: 1. Вивчити Пам'ятку позичальника. 2. Обрати вигідну кредитну пропозицію із тих, що пропонує банк. 3. Запитати у банкірів, чому вказані умови порушують права споживачів. 4. Записати у картку «Кредитна пропозиція» **(Додаток З)** умови кредиту, який вони обрали.

Тривалість підготовчої роботи у групах: 10 хвилин. Тривалість переговорів банкірів з кожною групою споживачів до 5 хвилин.

Обговорення кредитних пропозицій 10 хвилин.

Тренер розставляє акценти на важливих питаннях захисту прав споживачів і фіксує на фліпчарті, куди повинен звернутись позичальник у випадку порушення своїх прав.

30 хвилин

Перерва 10 хвилин

БЛОК 2 (40 хвилин) «ЯК ЗАРОБЛЯТИ БІЛЬШЕ»

ПРОЕКТ USAID
«ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ»

АСОЦІАЦІЯ
ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК
УКРАЇНИ

<p>ОБГОВОРЕННЯ: Де ви можете заробити? Учасники відповідають за правилом «піднятої картки».</p> <p><i>Викладач фіксує записи на фліпчарті. Мета: визначити джерела основних та додаткових доходів для цільової аудиторії (кишенькові гроші, стажування, участь у конкурсах та олімпіадах, підробіток у вільний час тощо)</i></p>	3 хвилини
<p>Депозит – як спосіб отримати дохід та зберегти заощадження</p>	
<p>Депозити є одним із найнадійніших способів надійного збереження власних коштів та отримання з них пасивного доходу є депозит. Ці вклади гарантуються на рівні держави (до 200 000 грн.), навіть якщо банк буде ліквідований. Але використання цієї послуги має бути раціональним та максимально безпечним для вкладника.</p> <p>Основи планування заощаджень (СЛАЙД):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Частина коштів зберігайте у гривні в банку (рахунок з вільним доступом до коштів) 2. Частина коштів зберігайте у валюті в банку (строковий рахунок) 3. Певну суму зберігайте у гривні дома на екстрені випадки <p>ВІДЕО. 7 порад вкладнику (Додаток К)</p> <p>ОБГОВОРЕННЯ: Основні правила безпечного розміщення коштів на депозит.</p> <p><i>Фіксуємо на фліпчарті такі положення: умови договору (відсоткова ставка, доступ до коштів, термін депозиту, особливі умови, сторони у договорі), гранична сума депозиту, яка захищена державою.</i></p>	7 хвилин
<p>Інвестиції</p>	
<p>Інвестування – процес вкладення ваших коштів у різні види діяльності, з метою отримання додаткової вигоди. Це досить ризиковий, але прибутковий вид розпорядження власними коштами. Основними видами інвестування в Україні є: інвестування у нерухомість, інвестування у дорогоцінні метали, інвестування у цінні папери. (СЛАЙДИ)</p>	
<p>Змагання по групам «Майбутній інвестор»</p>	
<p><i>Розподіляємо аудиторію на дві групи інвесторів. Видаємо картки із зображенням видів інвестування. Тренер зачитує ризики, які притаманні інвестуванню, команди повинні визначити, якому саме виду інвестицій, на їх думку, належить той чи інший ризик, при цьому це може бути одразу декілька видів інвестування. (Додаток Л).</i></p> <p><i>Правильні відповіді команд фіксуються на фліпчарті у вигляді балів за вірні відповіді кожній команді. Виграє та команда, яка отримує більше балів.</i></p> <p>ОБГОВОРЕННЯ. (до 10 хвилин)</p>	15 хвилин
<p>Вікторина «Як накопичити на свою мрію»</p>	

Зараз пропонуємо визначити серед вас найкращого знавця фінансових послуг, який буде відібраний за результатами Вікторини «Як накопичити на свою мрію».

10 хвилин

ОПИТУВАННЯ. Програмний засіб для проведення опитування - Kahoot ([тестові завдання для створення опитування наведені у Додатку М](#)).

**Підводимо підсумки заняття, визначаємо найактивніших учасників
Дякуємо за увагу!**

ПРОЕКТ USAID
«ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ»

 АСОЦІАЦІЯ
ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК
УКРАЇНИ